

אודות תיקון עירובין בלונדון

לכבוד הרה"ג היקר וכו'
מהר"ר אברהם קמחי שליט"א
רב דק"ק נר ישראל, האנדון, לונדון.
שלום וישע רב

עברתי על מכתב שאלתו (בצירוף הורמנא דהגאון מהר"ר חנוך עהרנטרייא שליט"א ראש בית דין דק"ק לונדון והמדינה) אודות תיקון עירובין במח"ק, באשר שיש עוררין להחמיר מחששות שונות. ולפנ"ד נראה דמכיון שסידור העירוב יעשה ככל הסידורים הנהוגים במקו"א, אפשר שפיר (וגם איכא חיובא) להתקין העירוב כפי המוצע, ואחרי השכירות משר העיר וכיו"ב כנהוג תו לא מעכב מה שישנם מתנגדים מכה חומרות שמחמירים וחששות שחוששים.

אז והנה כמעט בדיק כשאלתכם מצינו שנשאל על כך הגר"ש קלוגר ז"ל בספרו שו"ת ובחרת בחיים סימן קכ"ג, הוא נשאל ע"ד אשר אחד רוצה לחזור מעירונו בשותפות עם בני העיר, והשיב ודחה מכל דברי המתנגד והעלה גם זאת דמכיון שהוא זכות גמור יכולים לזכותו בע"כ וכו'.

ב) ודבר זה שלא מעכב מה שהם מתנגדים לבטל רשות מכה חומרא, מצינו שכותב כן הגר"א קלאקצין ז"ל מלובלין בספרו דבר הלכה אות ג"ח ז"ל: ובענין הביטול רשות כיון דהרב הגדול האוסר בשריותא ניחא ליה להציל ממכשול איסור הוצאה בשבת ורק מצד מה שמחליט בדעתו כדעת האוסרין אינו מבטל רשותו ומוחה בדבר וא"כ אי קמי שמיא גליא שהעירוב כשר פשיטא דניחא ליה ליה נביטול רשות שהוא זכות דמצוה וחובה בלי שום הפסד, ושאיני מי שידוע שע"י ביטול רשות יהא מותר להוציא והוא רוצה לאסור עליהם, ועי' ס"ס שס"ז

וס"ס שפ"ו, וגם היכא דכופין אותו על מדת סדום עכ"פ הוא מגלה דעתו שאינו רוצה בכך, משא"כ בנר"ד שידוע טעמו של הרב ושל המסתופפים בצילו ושאלם יהא עירוב כשר גם לפי דעתם יודונו לבטל רשותם וכו' ועכ"פ בנ"ד מהני מה שמגלים דעתם שאם יהא עירוב כשר ניחא להו לבטל רשותם יעו"ש ביתר אריכות קצת.

ג) הגר"ש קלוגר ז"ל בא עלה לכסוף להסתמך בזה גם על מנהג העולם, וכותב ז"ל: ופוק חזי מה עמא דבר שמימים ימימה נזדמן שנפל מחלוקת בין יחיד ובין בני העיר ולא נשמע שיפול על צעה זו שאחד יאמר כן שאינו משתתף עם בני העיר בעירובם יעו"ש.

וזהו בדיק כפי שהנכם מסתמכין במכתב-שאלתכם וכותבים, ולא שמענו בירושלים עיה"ק, ובבני ברק, ובאנטווארפן, ובאר"ב בבאלטימור וכדו' שהעירוב נפסל בגלל מסרבים המחמירים על עצמם.

ועל כגון דא ניתן להחיל דברי שו"ת הלכות קטנות למהר"י האגוז ז"ל ח"א סימן ט' שכותב, דזה כלל גדול שהיה מוסד בירדינו, אם הלכה רופפת בידך פוק חזי מה עמא דבר, כי פשוט הוא אשר באהבת ה' את עמו ישראל יסור מכשול מדרכיהם ולא יטו כל העולם אחר היחיד אילו סברתו דחיה עכ"ל, ומינה ניקח בק"ז בן בנו של ק"ז על כגון נידונו שהעמא דבר כנו' הוא כאשר גם רבים אשר אתנו לסידור עירוב כזה בזה"ז.

ד) ועצם הסברא של זיכוי בע"כ לאל כגון דא, מצינו שהעלה ככזאת גם הגאון הגר"ש גאטאנזאהן ז"ל בשו"ת שואל ומשיב ח"ב סי' ט"ב מדי דברו נאלה שאינם מודים בעירוב, וכותב, דכל שאחד מוכה אותם בעירובו שוב לא איכפת לן כמה שאינו מודה בעירוב, וכל כהאי גוונא בטלה דעתו אף שעומד וצוח וכו', ובפרט שלא יוכל בעקשותו לאסור על אחרים מלהשתמש ע"י העירוב יעו"ש ביתר אריכות, וא"כ ה"ה כשהתנגדות הוא מסיטרא דימינא, דזיל בתר טעמא ולא איכפת לן מאיזה טעם הוא שאינו מודה בעירוב.

ה) ולהחוששים בזה משום תקלות שיוכל לצאת מזה, הנה כנגון דא שיש תיקון עד מאד לרבים, הנראה לעין בסידור העירוב, כפי שהנכם מפרטים במכתבכם, אין לחוש לגזור שלא לסדר משום פז... ופז... ומכריעים דברי החתם סופר בזה בחא"ח סימן צ"ט (שהנכם גם מציינים אליו) לצד המחייבים סידור העירוב.

ו) וכיוון זה של החתם סופר כתבו עוד גדולי דורות לפני ולאחריו, בפנים שונים

כשהכל מכוון אל החיוב ולא אל השלילה, יעוין בשו"ת אהל יעקב (ששפורטש) סימן ע"ג, בבית מאיר אר"ח סימן שפ"ב שע"י כ' שכותב בנידונו בלשון "דממש קרוב לודאי שרוב המון עוברים ומטלטלים בלי עירוב כלל", בשו"ת מהר"א הלוי ח"ב סי' ק"ח, בשו"ת נפש חיה חא"ח סימן כ"ה בסוף התשובה, ושו"ת זכרון יהודה סימן צ"ה, ועוד, יעו"ש.

ו) שם בשו"ת זכרון יהודה היתה התשובה לשו"ב השואל לטור העירוב בלי רשות המרא באתרא, ומדאגה בדבר פן לא יהיה הרב בביתו ותתעכב ח"ו תיקון העירובין, ובדברי תשובתו גיבב קלות בנידונו שם, והדגיש להקל בפרט בזה"ז כיון שרוב הפוסקים סוברים דאין לנו בזה"ז רה"ד גמור יעו"ש, ובהדרגת נימוק זה של דרבים אשר אתנו, גם מכה זה דרוב הפוסקים סוברים דאין לנו רה"ד גמור בזה"ז, יתכן שנוסף לטעמים האמורים של זיכוי בע"כ, ובטלה דעתו אף שעומד וצוח וכו' יש אולי גם להחיל על כגון דא גדר של כפיה שנמצא בקשר לעירוב באר"ח סימן שפ"ז סעי' ט', ובעוד כמה מקומות. והמיעוט יכול להתמיד על עצמו אבל לא לאסור על אחרים שרבים אשר עמהם מאשר עמו. והב"ת אב לחזר אחרי קלות בסידור עירוב יש להביא מדברי הגמ' בעירובין ד' פ' ע"א דאיתא בלשון: כל מה שיש לך להקל בעירובין הקל ע"ש.

ז) ואחרון אחרון, על כל האמור, יש להוסיף נקודה חדשה מבהירה באופן שלא צריכים כלל הסכמת כל אחד ואחד לסידור העירוב המדובר, והוא, דניתן לומר, להיות והמדובר שלנו הוא לא בהשתתפות חכמיות ובשתופי מובאות, אלא בתיקון עירוב לסלטול ברחובות, א"כ בזה לא צריכים בכלל הסכמת יחידים.

ובהיותי מהרהר בזה ומחפש איזה סיעתא לזה, מצאתי לי חנר בספר שו"ת זקן אהרן (וואלקין) ח"א סימן כ"ז, דנשאל שם בקשר אנשים שאינם מודים בעירוב איך שאפשר לתקן בשבת הרחובות באופן שלא יוצרך לבקש הסכמתם, והשיב וכתב בהמשך דבריו ז"ל: תמיהני מה שאלה היא זו אטו שכירת הרחוב צריך להיות מאת כל אחד מהדיירים, והלא אפשר לשכור מאחד מפקדי

השלטון וכו' וגם אופני השכירות הוא לא בעד איש מיוחד כ"א אחד או שנים מבאי כח העיר ישכרו מהם הרשות לסלטול ברחוב בעד כל הישראלים הדדים בעיר, ואחרי כי הדבר כ"כ נקל לקיים החיוב איפוא לפני כל ירא ד' החפץ לזכות את ישראל להתאמץ ככל האפשר לתקן עירובין עכ"ל עיי"ש, הרי כנ"ז.

מכלל האמור נלע"ד כי יש לסדר העירוב המוצע במח"ק בהקדם בבחינה של מצוה הבאה לידיך אל תחמיצנה.

בברכה ובהוקרה
אליעזר יהודא וולדינברג